

Wuknjenske wideja – džěłowe łopjena

Lubina Hajduk-Veljkovićowa, Karin Schöne, Ph.D.

widejo 1 – Aktiwny kónc tydženja w Lipsku

tema: wopyt města, što činiš kónc tydženja

niwow: A2

wuknjenski zaměr a zwučowane komunikaciske jednanja:

- aktiwity w měsće wopisować
- něšto namjetować a na to reagować
- zwučowanje lokatiwa a perfekta

Widejo je přeni džěl 10 wuknjenskich widejow. Zhromadnje z hłownej rjekowku Majku zaběraja so wuknjacy z 10 wšelakimi leksikaliskimi polemi na niwowach A2 do B2. Wideja hodža so tež za samostudij. Tute džěłowe łopjena skića dalše nadawki a zwučowanja. Z nimi je móžno, wideja za zwučowanje widźaceho a słuchaceho zrozumjenja kaž tež za swójsku produkciju, na př. dialogow, do wučby zapříjeć. Nimo toho trenuja so we wěstych zwučowanjach gramatiske struktury, kiž su za wotpowědny kontekst typiske.

A Zawod do temy wideja

Za zawod do temy hodži so foto Lipska abo druheho města, kiž je na spočatku zakryte. Wučer/ka wotkryje foto poněčim. Wuknjacy wopisuja wotměnjejo (w skupinach), što widža. Na př. A: *To je snano naměsto.* B: *Haj, to je naměsto. To móže być torhošćo. ...* Spytaja při tym konkretnu městnosć/ zajimawostku tak spěšnje kaž móžno wuhódać. Wulka pomoc při tym je program www.classtools.net/reveal/.

B Nadawki k zrozumjacemu słuchanju a widženju

Doporučimój, widejo w třoch džěłach předstajić a po kóždym wotrězku wěste nadawki wobdźělać.

džěl 1	0:00–0:57	nadawki 1–3
--------	-----------	-------------

W přnim džělu předstaja so Majka a jeje přećelka Božena kaž tež Majcyne wotpohłady w Lipsku. W nadawku 1 zapřimnu wuknjacy hłowne informacije. Nadawk 2 wospjetuje džěl teksta a pokazuje přeni raz na lokatiw, kiž so w dalšich nadawkach zwučuje. W nadawku 3 so wuknjacy mjez sobu prašaja.

džěl 2	0:58–1:50	nadawki 4–6
--------	-----------	-------------

Džěl 2 wobjednawa pjatkowny program přećelkow. Doporučimój, do hladanja zasadnu **leksiku wokoto zajimawostkow a aktiwitow w měsće wospjetować**: a) wuknjacy zapisaja sej na A4-łopjenu (abo wotměnjejo na flipcharće/na tafli) w běhu 2 mjeńšinow tak wjele substantiwow kaž móžno, na př. k temje *Městna abo twarjenja w měsće*. Po tym je zhromadnje koriguja. Skupina z najwjace prawymi wotmołwami „dobudže“. Lisćiny hodža so pozdžišo za zhromadne wospjetowanje lokatiwa wužiwać. b) Z pomocu nadawka 4 so substantiwu a podaća městnow ze so hodźacyimi werbami zwjazaja. Tak su derje na wotrězk wideja přihotowani. W nadawku 5 wospjetuja so jednotliwe stacije a perfekt.

džěl 3	1:51–3:05	nadawki 7–9
--------	-----------	-------------

W poslednim džělu zhonja wuknjacy, što Majka, Božena a Syman sobotu a njedźelu činja. Tutón wotrězk měš so znajmjeńša dwójce pokazać. Po přnim hladanju čitaja wuknjacy tekst w nadawku 7 a tukaja, kotre informacije

w teksće su wopačne. Koriguja je po druhim abo třecim wobhladanju. Nadawk 9 k tomu pohonjuje, Majcyne stacije w Lipsku swobodnje zaso podawać. Wuknjacy móža w porikach džětać a jednotliwe stacije „kóstkować“. Jeli přińdu woni na polo z podaćom městna, rozprawjeja w ja-formje jako Majka, što su tam činili. Hdyž bě to wopak, du polo wróćo. Přidawk: Přińdu-li wuknjacy na małe polo, praja, što móhła Majka hišće činić. Jeli hodži so to teoretisce realizować a je korektne, smědža dvě poli dale čahnyć.

C Nadawki za swójske tworjenje teksta

W krótkim dialogu w nadawku 11 wuměnitej sej Majka a Božena namjety, što móžetej pjatk činić. Nadawk pokazuje na řečne móžnosće, kak móžemy namjet formulować a na namjet reagować. W **nadawku 12** zběraja wuknjacy doporučenja za wopyt městow, kiž móža w nadawku 13 jako zakład za swobodny dialog wužiwać. Warianta: Wuknjacy napisaja prašenja na kartki a wudospońja znate město. Potom dadža kartku dolěwa dale. Kóždy napisa JEDNU wotmołwu na kartku, kiž je dóstał/a, a da ju zaso dolěwa dale. Hdyž steja 4 wotmołwy na kartkach, so předčitaja. Tutón nadawk hodži so tež interaktiwnje, na př. z <http://mentimeter.com> (we formaće *Word Cloud*) přewjesć. W **nadawku 13** zwučuja wuknjacy swobodny dialog. Dialogowe kartki podpěraja wobsahowe namjety a slabšich wuknjacych. Jeli so tema w scěhowacej hodzinje dale wjedže abo ma so doma skrućić, móža wuknjacy dialog tež pisomnje w formje krótkich tekstowych powěšćow napisać.

Rozrisanja nadawkow

1a) w Drježdžanach, 1b) medijowe slědženje, 1c) je přećelka wot Majki, studuje w Lipsku, bydli w (serbskim) internaće/njebdli sama, 2) w Lipsku, w serbskim internaće, we wysokodomje, na hłownej dróze, 5a) Njejstěj dźiwadło a zwěnjenc wopytałoj. 5b) Božena chce Majce **město** pokazać. W bliskosći je **kofejownja**, tam pijetej kofej. Wobhladatej sej staru **radnicu** na hłownym torhošću. Nimo toho wopytatej **cyrkej** swjateho Tomaša. Tam maja runje pišćelowy **koncert**. 5c) je pokazata, smój piťoj, smój sej wobhladaťoj, smój wopytaťoj, su měli (tež druge werby su móžne), 6) rěkam Syman, studuju medicinu, kónc tydženja mam swobodne/chwile, 7) Korigować ma so: Sobotu **po snědani ... Po tym kolesuja ... W nocy jězdźitej ... Wšitke muzeje ...** Na kóncu wopytatej **klubownju w serbskim internaće ... Njedźelu rano dyrbi Božena za studij wuknyć. ... Wón přeprosja Majku do dźiwadła. Wobhladataj sej komediju ...** 8) z tramwajku, z kolesom, 10a) w muzeju, w radnicy, w tramwajce, w kofejowni, na dróze, na nastupišću, na torhošću, w jězoru/-rje, w zwěnjencu, w internaće, w dźiwadle, w klubowni, w parku, w kinje, w stadionje, 10b) z přećelku, z přećelom, z přećelemi, ze studentku, ze studentom, ze studentami, z wjednikom, z wučerjom, z wučerku, ze skupinu

Tekst wideja

Tole je Majka, wona studuje w Drježdžanach medijowe slědženje. Džensa wopyta swoju přećelku Boženu, kiž studuje w Lipsku. Bydli tam w serbskim internaće z druhimi studentami hromadže. Internat je we wysokodomje na hłownej dróze blisko centruma. Božena chce Majce město pokazać.

Majka wulěze pjatk popońdnju na hłownym dwórnišću z čaha. Nastupišće je jara poľne. Potom widži wona Boženu a so wjeseli.

W bliskosći je kofejownja, tam pijetej kofej. Wobhladatej sej staru radnicu na hłownym torhošću. Nimo toho wopytatej cyrkej swjateho Tomaša. Tam maja runje pišćelowy koncert.

Na šmóratku kupi Božena zastupnej lisćikaj za zwěnjenc. Lipšćanski zwěnjenc je po cyłej Europje znaty.

Wječor w internaće zeznaje Majka Symana. Wón studuje medicinu a je jara žortny. Syman ma kónc tydženja swobodne a chce něšto rjane dožiwić.

Sobotu po snědani wopytaja Majka, Božena a Syman zhromadnje zwěnjenc. Po tym kolesuja ke Cospudenskemu jězorej. Kolesowe pućiki su derje wutwarjene. Ma Majka chwile, so w přirodže wočerstwjeć?

W nocy jězdźitej Majka a Božena z tramwajku po cyłym měsće. Wšitke muzeje su wočinjene. Majka wopyta sej na šmóratku muzej, kiž ju zajimuje.

Na kóncu wopytatej klubownju w serbskim internaće. Tam so serbscy studenća zetkaja. Woni bjesaduja a spěwaja.

Njedźelu rano dyrbi Božena za studij wuknyć. Wona so z Majku rozohnuje. Tola Syman ma chwile. Wón přeprosja Majku do dźiwadła. Je hižo kartki skazať. Wobhladataj sej komediju a so wjele smějetaj. Popońdnju dyrbi Majka wróćo do Drježdžan. Wona zapisa sej Symanowe telefonowe čisťo do swojeho šmóratka. Snano jeho bórže zaso widži?

Wuknjenski widejo za hornjoserbšćinu 1 Aktiwny kónc tydženja w Lipsku

WIDEJO [0:00 - 0:57]

1. Wobhladaj sej přeni džěl wideja do 00:57 a wotmoťw na scěhowace prašenja.

a. Hdže studuje Majka?

- w Berlinje
- w Budyšinje
- w Drježdžanach
- w Lipsku
- w Zhorjelcu

b. Što wona studuje?

Majka studuje medijowe slědženje | medijowu pedagogiku | medijowe wědomosće.

c. Zapisaj sej tři fakty wo Boženje.

---

2. Zapisaj kóncowki w lokatiwje.

Džensa wopyta Majka swoju přecelku Boženu, kiž studuje w Lipsk___. Bydli tam w serbsk___ interna___ z druhimi studentami hromadže. Internat je we wysokodom___ na hłown___ dró___ (dróha) blisko centruma.

3. Ty sy na rjedže. Prašejće so mjez sobu a rozprawjeće.

Hdy sy posledni raz w Lipsku był/a?

Hdže bydliš?

Što studuješ/
džetaš?

Što sy
w Lipsku
wopytał/a?

6. Koho zeznaje Majka wječor? Što wo nim zhoniš?

rěkam ...

studuju ...

kónc tydženja ....

WIDEJO [1:50 – 3:05]

7. Namakaj wopačne informacije a skoriguj je.

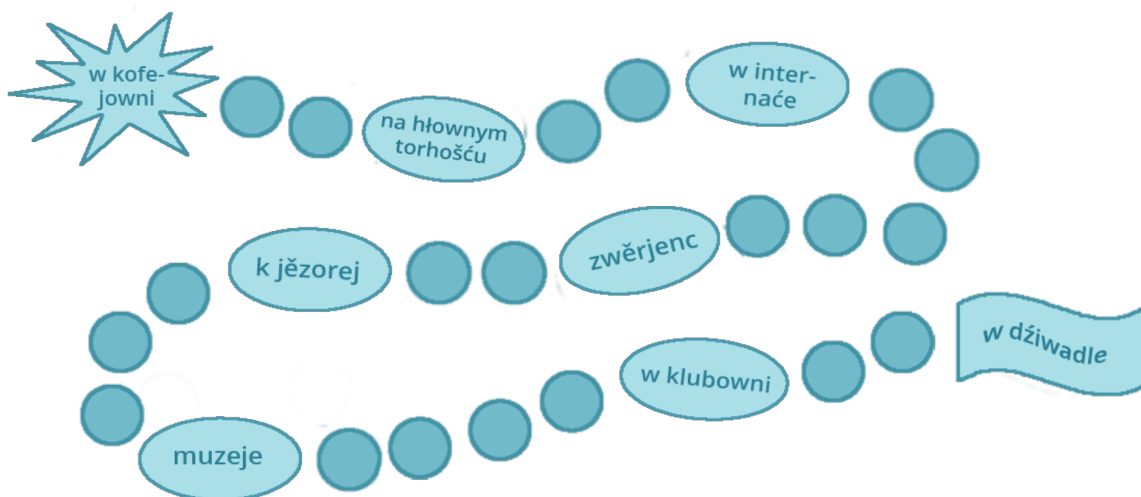
Sobotu popođnju wopytaja Majka, Božena a Syman zhromadnje zwěnjenc. Po tym wuchodžuju so ke Cospudenskemu jězorej. Wječor jězdžitej Majka a Božena z tramwajku po cyłym měsće. Wšitke kina su wočinjene. Na kóncu wopytatej serbski hosćenc, hdžež spěwaja a bjesaduja. Njedzelu rano so Božena rozžohnuje. Dyrbi swojej ćeće pomhać. Tola Syman ma chwile. Wón přeprasy Majku do opery. Je hižo kartki skazať. Wobhladataj sej balet a so wjele smějetaj.

8. Z kotrym wobchadnym srědkom je Majka po měsće jězdžiła?

Je wona tež hišće něšto druhe wužiwała?

9. 🍦🍷 Ty sy na rjedze. Što je Majka w Lipsku wšitko dožiwiła?

10. Zasadź kóncowki w prawym padže.

a) Hdže móžemy w měsće być? (lokatiw)

w muzej __, w radnic __, w tramwaj __ (tramwajka), w kofejown __, na dró __ (dróha), na nastupišć __, na torhošć __, w jězor __, w zwěnjenc __, w interna __ (internat), w dźiwad __ (dźiwadło), w klubown __, w park __, w kin __ (kino), w stadion __

b) Z kim možemoj w měsće po puću być? (instrumental)

z přećelk ____, z přećel ____, (m), z přećel ____ (pl.), ze studentk ____ (f), ze student ____ (m),
ze student ____ (pl.), z wjednik ____, z wučer ____, z wučerk ____, ze skupin ____

11. Majka wuradźuje z Boženu, što chćetej sej wobhladać.

Zahrajće dialog. Zasadźće na podšmórnych městnach tež hinaše wurazy z boksy.

- Majka:** Što chcemoj w nocy činić?
Božena: Tu mam časopis. W nim su wšitke zarjadowanja.
Majka: Nimaja někajki zajimawy koncert?
Božena: Och, sym přemučna za koncert.
Majka: Džensa je muzejowa nóc. Njehamoj do muzeja hić?
Božena: To je dobra ideja! Wupytamoj sej zajimawy muzej!
Majka: Dočakaj, tole je tež zajimawe! Džensa wječor pokazaja nowy film z Francoskeje. Tón je cyle wulkotny!
Božena: Mi so twoja ideja z muzejom lěpje lubi.
Majka: Nětko dyrbimoj so jenož hišće rozsudzić, do kotreho muzeja chcemoj!

namjetować

Nimaja džensa ...
 Njehamoj snano ... / Móžemoj tež ...
 Hladaj tola ... / Što měniš ty?
 Chcu rady ... / Ty tež?

na namjety reagować

Poprawom nimam lóšt. / Poprawom so mi njeha.
 To je jara dobra ideja! / Twoja ideja so mi lubi!
 Mi so lěpje lubi, hdyž ...
 To je wulkotnje.

12. 🗣️ Što w nowym měsće rady wopytaš?

a) Kotra městnosć w nadawku 9 tebjje najbóle zajimuje? b) Što doporučiš w swojim ródnym měsće?

Što móžu w ... činić abo
wopytać?

Što je wosebje widženja hódne?

13. 🗨️ Ty sy na rjedže. Wuwijtaj jako porik swójsku rozmołwu. Zahrajtaj ju na kóncu.

situacija: Chćeš so z přećelom abo přećelku w Lipsku abo w druhim měsće zetkać.
Dojednajtaj so na zhromadny plan.

A

Što činimoj pjatk wječor?

- sym rady w přirodže
- sym wječor husto mučna
- muzeje a wobrazy mje zajimuja

B

Što činimoj pjatk wječor?

- chcu něšto dožiwić
- chcu so z přećelemy zetkać
- kino, džiwadło abo galerije – wšitko je dobre